ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 102, Mart 2020, s. 449-480

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.41491>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
27.01.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.03.2020

Öğr. Gör. Ayten KAYHAN

İstanbul Üniversitesi, Kariyer Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi
(İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan Kaynakları Yönetimi Dr.
Öğrencisi)

ayten.kayhan@istanbul.edu.tr

Doç. Dr. Altan DOĞAN

İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı,
altand@istanbul.edu.tr

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU İŞ KAZASI İSTATİSTİKLERİNİN SİGORTALI ÇALIŞAN SAYILARI DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ (2013-2017)

Öz

Sosyal Güvenlik Kurumu iş kazası istatistikleri incelendiğinde 2013 yılından itibaren daha önceki senelere göre önemli artışların olduğu görülmektedir. Bu çalışmayla, 2013 yılından günümüze kadar geçen 5 yıllık periyottaki SGK iş kazası istatistiklerini incelemek ve yeni mevcut durumu ortaya koymak, 2013 yılından önceki durum ile 2013 ile başlayan beş yıllık durum arasındaki farklılıkları belirlemek amaçlanmaktadır. İş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerini inceleyen çalışmaların neredeyse tamamı sadece iş kazası ve meslek hastalıkları sayılarını temel almakta ve mevcut durumu bu veriler doğrultusunda yorumlamaktadır. Halbuki çalışan sigortalı sayıları analizlere dahil edilip, kaza ve ölüm sayıları sigortalı sayılarına oranlandığında ortaya çıkan sonuçlar farklı olabilmektedir. Çalışmanın bir diğer ana amacı da sigortalı çalışan sayılarını analizlere dahil ederek mevcut gerçek durumu ortaya koymaktır. Çalışma sonunda sadece iş kazası ve ölüm sayılarına dayanılarak yapılan analizlerle ortaya çıkan sonuçlar ile sigortalı çalışan sayılarının analizlere dahil edilmesiyle ortaya çıkan sonuçların oldukça farklı olduğu ortaya kon-

muştur. Örneğin İstanbul, iş kazalarının ve iş kazaları nedeniyle yaşanan ölümlerin en fazla yaşandığı şehir olarak ortaya konmakta ve çalışılması en tehlikeli şehir şeklinde yorumlanmaktadır. Fakat bu çalışmayla, gerçekte durumun bu şekilde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: İş Kazası, Meslek Hastalığı, İş Kazası ve Meslek Hastalığı İstatistikleri, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK).

INVESTIGATION OF WORK ACCIDENT STATISTICS IN THE SOCIAL SECURITY INSTITUTION IN ACCORDANCE WITH THE NUMBER OF INSURED EMPLOYEES (2013-2017)

Abstract

When the Social Security Institution occupational accident statistics are examined, it is seen that there have been significant increases since 2013 compared to previous years. With this study, it is aimed to examine the SSI occupational accident statistics in the 5-year period from 2013 to the present and to reveal the new current situation and to determine the differences between the situation before the year 2013 and the five-year situation that started with 2013. Almost all of the studies examining occupational accident and occupational diseases statistics are based solely on the number of occupational accidents and occupational diseases and interpret the current situation according to these data. However, when the number of employee insured is included in the analysis and the number of accidents and deaths is compared to the number of insured, the results may be different. Another main purpose of the study is to present the actual situation by including the number of insured employees in the analyzes. At the end of the study, it was found out that the results obtained only from the analyzes based on the number of work accidents and deaths and the results obtained from the inclusion of the number of insured person in the analyzes were quite different. For example, Istanbul is identified as the city with the highest number of work accidents and deaths due to work accidents and is interpreted as the most dangerous city to work with. However, with this study, it is concluded that this is not the case.

Keywords: Work Accidents, Occupational Accidents, Occupational Diseases, Work Accidents and Occupational Diseases Statistics, Republic of Turkey Social Security Institution (SSI).

1. Giriş

İş kazaları ve meslek hastalıkları, başta çalışanlar olmak üzere onların aileleri, işletmeler, hükümetler, devletler, ülke ve dünya ekonomisi ile toplum açısından oldukça olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Çalışanlar, kazalar ve hastalıklar sonucunda, geçici ve/veya kalıcı iş göremez hale gelebilmekte, sakat kalabilmekte, sağlıklarını ve hatta hayatlarını kaybedebilmektedirler. İşletmeler ve devletler de iş kazalarının ve meslek hastalıklarının neden olduğu ağır ekonomik ve toplumsal maliyetlerle karşı karşıya kalırlar. Tüm bu nedenlerle ve konunun insan sağlığı olması sebebiyle iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

İş kazalarını engelleyebilmek için işletmeler; kanunlarda, tüzüklerde ya da yönetmeliklerde belirtilen asgari koşullara bağlı kalmak kaydıyla yöntemlerini kendilerinin belirledikleri kaza sıklık oranı, kaza ağırlık oranı, olay oranı, güvenli t-skoru, poisson dağılımı ve istatistiksel kontrol teknikleri gibi matematiksel teknikleri veya sayısal karar alma tekniklerini kullanmaktadırlar. İşyerlerinde yaşanan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının istatistiklerini tutmak da bu yöntemlerden bir tanesidir. İşletmeler, daha önce meydana gelen iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kayıtlarını tutup, bu verileri analiz ederek gelecekte benzer iş kazalarının ya da meslek hastalıklarının oluşmasını engellemeye çalışırlar. Örneğin geçmiş beş ya da on yıllık iş kazası istatistiğine sahip olan işletmeler, iş kazalarının işletmelerinde ağırlıklı olarak hangi zamanlarda yaşandığı ve hangi bölümlerde iş kazalarının daha fazla olduğu gibi konular hakkında geleceğe ilişkin kestirimlerde bulunarak, gelecekteki olası iş kazalarını engelleyebilirler.

Çalışanların iş kazalarına uğramaları ya da meslek hastalıklarına tutulmaları ile sağlıklarına zarar gelmesi durumunda, oluşan zarar ya da zararların telafi edilmesi ya da en azından hafifletilmesi gerekir. Ülkemizde iş kazaları sonucunda bedeni ya da ruhi zarara uğrayan çalışanların bu zararları, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından karşılanmaktadır. Dolayısıyla ülkemizdeki iş kazası ve meslek hastalıklarının sayısı, diğer ifadeyle resmi istatistikleri SGK tarafından tutulmakta ve bu istatistikler SGK tarafından kamuya ilan edilmektedir. SGK'nın istatistikleri ile işletmelerin kendi istatistikleri ya da meslek öğütlerinin veya bazı sivil toplum kuruluşlarının istatistikleri arasında farklılık bulunmaktadır. Bunun nedeni de SGK'nın sadece kendi iş kazası ve meslek hastalığı tanımına giren olayları istatistiklere dahil etmesidir.

İş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin SGK istatistikleri yıllar itibariyle incelendiğinde 2013 yılında özellikle iş kazası sayısında olmak üzere büyük artışların olduğu dikkat çekmektedir. 2012 yılında kabul edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ülkemizde çalışanların korunması adına büyük bir adım atılmış ve özellikle işverenler açısından büyük yükümlülükler getirilmiştir. Kanunun "İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi" başlıklı 14. maddesinin, hem işverenlere hem de sağlık hizmeti sunucularına iş kazalarını ve meslek hastalıklarını SGK'ya bildirme yükümlülüğünü getirmesi ve idari para cezalarının yani bildirimde bulunmamanın cezasının kanun ile oldukça artırılmış olması 2013 yılında yaşanan kırılmanın nedenleri olarak gösterilebilir. SGK İstatistik Yıllığı'ndaki açıklamaya göre de iş kazası istatistiklerinde 2012 ve daha önceki yıllarda ödemeleri yapılmış ve kapatılmış iş kazası vaka sayıları esas alınırken, 2013 yılı ile birlikte iş kazası bildirimleri elektronik ortamdan yapılmaya başlanmış ve Avrupa Birliği'nin standartları da dikkate alınarak tüm iş kazası sayılarına ilişkin verilere istatistiklerde yer verilmeye başlanmıştır (SGK 2013 İstatistik Yıllığı). İstatistikler arasında 2012 ve 2013 yıllarında yaşanan farklılaşma, 2013 yılından itibaren geçerli olacak şekilde yeni çalışmaların yapılması gerektiğini düşündürmüştü ve bu doğrultuda çalışmada, 2013 ve 2017 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemdeki özellikle iş kazası istatistiklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylelikle hem yeni istatistiklerle oluşan mevcut yeni durum ortaya konabilecek hem de beş yıllık döneme ait ortalamaların belirlenmesi ile geleceğe ilişkin tahminler yapılabilecektir. Bu da iş kazası sayılarının azaltılması doğrultusunda katkıda bulunabilecek küçük bir adım olabilecektir.

İş kazası istatistikleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların neredeyse tamamının salt kaza sayılarını temel alarak yapıldığı görülmektedir. Oysa sigortalı çalışan

sayıları ile iş kazası sayılarının birlikte ele alınarak, kaza sayılarının çalışan sayılarına oranlanması ile daha doğru sonuçların ortaya konması sağlanacaktır. Bu çalışmada da bu düşünceden hareketle özellikle iş kazalarının oranlarının hesaplamaları yapılmış ve bunun doğrultusunda mevcut durumun ortaya konması amaçlanmıştır. Böylelikle salt iş kazası sayılarına dayanan istatistik sonuçları ile oranlara dayanan istatistik sonuçlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi hedeflenmiş ve oranlara göre daha riskli ya da tehlikeli olan kişiler ya da kurumlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada öncelikle iş kazası ve meslek hastalıkları kavramlarından bahsedilerek, SGK açısından hangi durumların iş kazası ve meslek hastalığı sayıldığı açıklanacaktır. Ardından 2013-2017 yılları arasındaki SGK İş Kazası İstatistikleri kullanılarak yapılan araştırmaya yer verilecektir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. İş Kazası

Dünya Sağlık Örgütü (WHO); önceden planlanmamış, çoğunlukla yaralanmalara, araçların, makinelerin, malzemenin ve gereçlerin hasara uğramasına ya da üretim sürecinin bir süre aksamasına neden olan olayı; Uluslararası Çalışma Örgütü de; belirli bir zarara ya da bireylerin yaralanmasına sebep olan, önceden planlanmamış şekilde ortaya çıkan beklenmedik bir olayı iş kazası olarak tanımlamaktadır (Sabuncuoğlu, 2005; Akpınar, 2017: 47; Yiğit, 2005: 12; Altınel, 2011: 111-112; Budak, 2013: 449; Dizdar, 2001: 26; Kılış, 2016: 11). Tanımlara bakıldığında, her iki kuruluşun tanımında da iş kazası, sonucunda canlı varlık olan insanlara veya canlı olmayan diğer varlıklara zarar veren ve beklenmeyen bir olay şeklinde ifade edilmiştir.

İş kazalarının tanımını, teknik ve yasal tanım olarak farklılaştırarak ele almak gerekir. İş kazaları, teknik tanıma göre; *“her türlü işte ve sanayiide işçi çalıştırma sonucu ortaya çıkan, bireysel yaralanmalara, maddi hasarlara veya üretim akışında kesintiye neden olabilen ve kişisel yaralanma yaratabilecek istenmeyen olaylar”* şeklinde (Sadullah, 2018: 477) veya işyerlerinin çalışma ortamlarındaki olumsuz şart ve koşullarından kaynaklanan ve hem maddi hem de manevi kayıplara yol açabilen olaylar (Özdemir, 2003: 3) şeklinde tanımlanabilir. İş kazalarının teknik tanımlarına bakıldığında, yaşanan olay ya da olayların kaza sayılabilmesi için mutlaka çalışanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine ihtiyaç yoktur. Hiçbir zarar vermemiş ama zarar verme potansiyeli olan olaylar da teknik tanıma göre iş kazası sayılmaktadır. Bu tip kazaların istatistiklerini işletmeler kendi belirledikleri kurallara dahilinde tutarak kendilerine göre analizlerini yapabilirler. Böylelikle de meydana gelmiş fakat herhangi bir yaralanmaya yol açmamış ama gelecekte yaralanmaya yol açabilecek olayların farkına vararak gereken önlemleri önceden alabilirler.

İş kazalarının yasal tanımına bakıldığında, iş kazasının hem 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda hem de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nda tanımının olduğu görülür. Çalışanların iş kazası yaşamaları veya meslek hastalığına tutulmaları sonucu doğan zararlarını Sosyal Güvenlik Kurumu karşıladığından, SGK istatistiklerini incelerken temel alınacak tanım 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’ndaki tanım olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, yaşanan bir olay sonucu zarar gören çalışanların bu zararlarını karşılamak için SGK, olayın 5510 sayılı kanundaki iş kazası veya meslek hastalığı tanımına uyması gerektiğini şart koşmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 13. maddesine göre de iş kazası;

“a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır.” şeklinde tanımlanmaktadır

Yaşanan bir olayın SGK tarafından iş kazası sayılabilmesi için; olaya uğrayan kişinin sigortalı olması, olayın kanunda geçen maddelerden birine uygun olması ve kazaya uğrayan sigortalının olay anında veya sonrasında bedensel ya da ruhsal açıdan zarara uğraması gerekir. Buradan SGK'nın iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerinin sadece sigortalı çalışanları kapsadığı sonucu çıkar. Diğer bir ifadeyle, SGK'nın iş kazası ve meslek hastalıkları istatistikleri sadece 5510 sayılı Kanun'un 4-1/a maddesine giren zorunlu sigortalıları içermektedir. Yani SGK istatistikleri, Türkiye'deki tüm çalışanları kapsamamaktadır. Örneğin memurlar bu istatistiklerin içerisinde yer almamaktadır. Dolayısıyla istatistiklerle ilgili çıkarımlarda bulunurken bu hususun atlanmaması daha doğru sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

2.2. Meslek Hastalığı

Çalışanların, yerine getirmiş oldukları işlerin özelliklerinden dolayı zamanla birlikte sağlıklarının bozulması meslek hastalıklarını ifade etmektedir (Gürbüz, 2017: 308). Diğer bir ifadeyle meslek hastalıkları, işyerinden kaynaklanan ve işin seyri sırasında meydana gelen hastalıklardır. Bu hastalıklarda işle meslek arasında bir ilişki vardır ve bu hastalıklar bazı mesleklere özgüdür (Bilir, 2003: 69). Meslek hastalıkları, çalışma ortamıyla ve çalışanların yaptıkları işlerle alakalıdır ve çoğu kez hastalıkların ne zaman başladıkları net olarak bilinmemektedir (Bingöl, 2014: 593).

Meslek hastalığı; Uluslararası Çalışma Örgütü'nce iş ile ilgili risk faktörlerine maruz kalma sebebiyle ortaya çıkan hastalıklar şeklinde (Özgen ve Yalçın, 2010: 305); 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda (md.14); “Sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleridir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Herhangi bir hastalığın SGK açısından meslek hastalığı olarak kabul edilebilmesi için aşağıda ifade edilen unsurların tamamının aynı anda gerçekleşmesi gerekmektedir: (Karakaş, 2013: 474-477):

- Kanunda sayılan sigortalılardan meslek hastalığı sigortasından yararlanabilecek sigortalılardan olmak.
- Hastalığın ya da sakatlığın yürütülen iş sonucunda ortaya çıkması.
- Sigortalının fiziksel olarak (bedenen) veya psikolojik olarak (ruhen) bir zarara uğraması.
- Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği'nde hastalığın bulunması.
- Doktor raporu ile hastalığın tespit edilmesi.

Meslek hastalıklarının istatistikleri incelenirken, iş kazası istatistiklerinin incelenmesi gibi hareket edilmeli, istatistikler yorumlanırken meslek hastalıklarının sadece 5510 sayılı Kanun'un 4-1/a maddesine giren zorunlu sigortalıları içerdiği unutulmamalıdır.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Kapsamı

Çalışma, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun yayınlamış olduğu SGK İstatistik yıllıkardan son 5 yılın yani 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait olan veriler dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Son 5 yıllık verilerde 2018 yılına ait istatistiklere, bu istatistiklerin henüz yayınlanmamış olması nedeniyle yer verilememiştir. Bu sebeple 2013-2017 yıllarındaki veriler dikkate alınmıştır.

SGK'nın iş kazası ve meslek hastalıkları istatistikleri, 5510 sayılı kanunun 4/1-a maddesi kapsamındaki aktif sigortalılar içerisindeki zorunlu sigortalılar ele alınarak hazırlanmaktadır. Dolayısıyla iş kazası ve meslek hastalıkları istatistikleri, Türkiye'deki tüm çalışanları kapsamamaktadır. Sonuçların bu durum atlanmadan incelenip yorumlanması, daha gerçekçi sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

Çalışmada, 2013-2017 yıllarındaki 5 yılı kapsayan sürede aşağıdaki konular hakkındaki istatistikler ele alınıp incelenmiştir:

- İş kazası ve meslek hastalıkları ile bu nedenlerden dolayı yaşanan ölümlerin sayıları ve sigortalı sayılarına oranları (2007-2017)
- İş kazasına uğrayanların ve iş kazası sonucu hayatını kaybedenlerin cinsiyete göre sayıları ve oranları
- Meslek hastalıklarının ve meslek hastalıkları sonucu hayatını kaybedenlerin cinsiyete göre sayıları ve oranları
- İş kazalarının sayıca en fazla yaşandığı iller ve bu illerin iş kazası oranları
- Sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranının en yüksek ve en düşük olduğu iller
- İş kazaları sonucu ölümlerin sayıca en fazla yaşandığı iller ve bu illerin ölüm oranları
- Sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek ve en düşük olduğu iller

- Yaş gruplarına göre iş kazası sayıları ve iş kazalarının sayıca en fazla olduğu yaş grupları
- Sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranının ve iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek olduğu yaşlar
- İş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre iş kazası sayıları ve iş kazalarının sayıca en fazla olduğu iş yerinde çalışan sigortalı sayıları
- Sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranının ve iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek olduğu iş yeri çalışan sigortalı sayıları
- İş kazalarının sayıca en fazla yaşandığı faaliyet grupları
- İş kazaları nedeniyle ölümlerin en fazla yaşandığı faaliyet grupları
- Sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranının ve iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek olduğu faaliyet grupları

3.2. Veri Toplama Yöntemi

Çalışma kapsamındaki veriler, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun web sitesinde yayınladığı istatistiklerden son 5 yıla, yani 2013-2017 yıllarına ait olanları dikkate alınarak oluşturulmuştur. SGK İstatistik Yıllıkları'nda yer alan İş Kazası ve Meslek Hastalıkları İstatistikleri ile İşyeri ve Sigortalılara Ait İstatistikler çalışmanın amacı doğrultusunda kullanılmıştır. Veriler, SGK'nın web sayfasından 2019 yılının Ağustos-Ekim aylarında temin edilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

İş kazası sayıları, meslek hastalıkları sayıları ve iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşanan ölüm sayıları; incelenen değişken doğrultusunda her yıl için SGK istatistiklerinden çekilerek tablolar oluşturulmuş ve hesaplamalar bu doğrultuda yapılmıştır. Çalışan sigortalı sayılarına göre iş kazası oranları, meslek hastalıkları oranları ve iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşanan ölüm oranları; her yıl için çalışan sigortalı sayıları ayrı ayrı temel alınarak hesaplanmış ve ardından her yıl için bulunan oranlar toplanarak 5'e bölünmüştür. Diğer bir ifadeyle her yıl için tek bir oran bulunmuş, ardından 5 yıllık süreç için gereken 5 oran toplanmış ve 5'e bölünerek ortalama oranlar hesaplanmıştır.

4. Bulgular

Türkiye'de, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) yayınladığı son 10 yıllık verilere göre, 2007 ile 2017 yıllarındaki iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Türkiye'de İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının ve Ölümlerin 2007-2017 Yıllarına Göre Dağılımı

Yıllar	Sigortalı Sayısı (Zorunlu)	İş Kazası Sayısı	Yıllık İş Kazası Oranı (%)	Meslek Hastalığı Sayısı	Yıllık Meslek Hastalığı Oranı (%)	Ölüm Sayısı			
						İş Kazası	Yıllık Ölüm Oranı (%)	Meslek Hastalığı	Toplam

2007	8.505.390	80.602	0,95	1208	0,014	1043	0,012	1	1044
2008	8.802.989	72.963	0,83	539	0,006	865	0,010	1	866
2009	9.030.202	64.316	0,71	429	0,004	1171	0,013	0	1171
2010	10.030.810	62.903	0,63	533	0,005	1444	0,014	10	1454
2011	11.030.939	69.227	0,63	697	0,006	1700	0,015	10	1710
2012	11.939.620	74.871	0,63	395	0,003	744	0,006	1	745
2013	12.484.113	191.389	1,53	351	0,003	1360	0,011	0	1360
2014	13.240.122	221.366	1,67	494	0,004	1626	0,012	0	1626
2015	13.999.398	241.547	1,73	510	0,004	1252	0,009	0	1252
2016	13.775.188	286.068	2,08	597	0,004	1.405	0,010	0	1405
2017	14.477.817	359.653	2,48	691	0,005	1633	0,011	0	1633
Toplam		1.729.905		6.444		14.243		23	14.266

Kaynak: Tablo 1, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

456

SGK'nın istatistiklerine göre 2007-2017 yıllarındaki 10 yıllık dönemde toplam 1.729.905 çalışan iş kazası geçirmiş, 6444 çalışana ise meslek hastalığı teşhisi konulmuştur. 14.266 sigortalı çalışan iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bir yıl 365 gün olarak kabul edilirse 10 yıllık zaman diliminde; senelik ortalama 1427, günlük ortalama 3,96 sigortalı çalışan, iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirmiştir.

2011 senesindeki iş kazası sayısı 69.227, 2012 yılındaki iş kazası sayısı 74.871 iken 2013 senesinde kaza sayıları çok fazla artarak 191.389'a, 2014 yılında da 221.366'ya yükselmiştir. Burada 2012 yılında kabul edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun etkisi olmuştur.

Zorunlu sigortalı sayısı, yıllara göre artış göstermiş, 10 yılda neredeyse iki katına çıkmıştır. İş kazası sayıları da 2013 yılından önce birbirine benzerlik göstermekte fakat 2013 yılından itibaren sürekli artmaktadır. İş kazası oranlarına bakıldığında; 2013 yılına kadar iş kazası oranlarının düştüğü, 2013'ten itibaren de iş kazası oranlarının her yıl artış gösterdiği görülmektedir. Buradan zorunlu sigortalı sayısının artış hızının kaza artış hızından daha düşük olduğu ve bunun da iş kazaları açısından olumsuz bir durum olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle 6331 sayılı yasa ile iş kazalarının azaltılması hedeflense de son 5 yıllık iş kazası oranlarının sürekli artış göstermesi bu amaçla çalışmaktadır. Örneğin 2017 yılında her 100 çalışandan yaklaşık 2,48'si iş kazası geçirmiştir. İş kazaları ölüm oranlarında yıllara göre artış yoktur. Hatta 2013'ten önceki 6 yıllık ölüm oranları ortalaması 0,012 iken 2013'ten itibaren 5 yıllık dönemin ortalaması 0,011'dir. Yani iş kazası ölüm oranlarının yıllarla birlikte artış göstermediği hatta son 5 yıllık ortalamanın önceki ortalamadan düşük olduğu söylenebilmektedir. Bu da olumlu bir durumu göstermektedir.

Meslek hastalıkları sayılarının ve oranlarının yıllar itibarıyla oldukça düşük olduğu ve 2013 yılından öncesi ile sonrası arasında farklılık olmadığı söylenebilir.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarında meydana gelen iş kazalarının ve iş kazaları nedeniyle yaşanan ölümlerin cinsiyete göre istatistikleri Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazasına Uğrayanların ve İş Kazası Sonucu Hayatını Kaybedenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yıllar	Sigortalı Sayısı (Erkek)	Erkek				Sigortalı Sayısı (Kadın)	Kadın			
		Kaza Sayısı	Ölüm Sayısı	Kaza Oranı (%)	Ölüm Oranı (%)		Kaza Sayısı	Ölüm Sayısı	Kaza Oranı (%)	Ölüm Oranı (%)
2013	9.297.209	170.644	1336	1,84	0,014	3.186.904	20.745	24	0,65	0,00075
2014	9.742.995	193.192	1589	1,98	0,016	3.497.127	28.174	37	0,81	0,00106
2015	10.133.702	206.922	1.219	2,04	0,012	3.865.696	34.625	33	0,90	0,00085
2016	9.949.970	241.115	1.369	2,42	0,014	3.825.218	44.953	36	1,18	0,00094
2017	10.389.595	300.770	1.604	2,90	0,015	4.088.222	58.883	29	1,44	0,00071

457

Kaynak: Tablo 2, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

2013-2017 yıllarında iş kazasına uğrayan ve iş kazası nedeniyle hayatını kaybedenlerin cinsiyetlerine ilişkin olarak istatistikler incelendiğinde tüm yıllarda erkeklerin kadınlara göre çok daha fazla sayıda kaza geçirdikleri görülmektedir. Fakat sayısal olarak çok fazla fark görülmesine rağmen oransal dağılımlara bakıldığında erkeklerle kadınların arasında çok büyük bir fark olmadığı dikkat çekmektedir. Örneğin 2013 yılındaki iş kazası sayılarına bakıldığında erkeklerin kadınlara göre 8,23 kat daha fazla kazaya uğradıkları görülmekte iken oransal dağılımlara bakılınca, aradaki farkın 2,83 kat olduğu, ilerleyen yıllarda da bu oranın sürekli daha da azaldığı görülmektedir. 2017 yılında bu oran 2,01’e kadar düşmüştür. Ayrıca kadın sigortalı sayısının artış hızı ile kadınların kaza oranlarının artış hızı erkeklerinkinden daha fazladır. Bu sonuç da yeni sigortalı olan kadınların iş kazalarına karşı daha fazla eğitime ihtiyaçları olduğunu düşündürmektedir.

İş kazası sonucu hayatını kaybedenlerin ölüm oranlarına 5 yıllık veriler doğrultusunda bakıldığında, erkeklerle kadınlar arasındaki farkın oldukça yüksek olduğu (16,8 kat) görülmektedir.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarındaki meslek hastalıklarının ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşanan ölümlerin cinsiyete göre istatistikleri Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de Meslek Hastalıklarının ve Meslek Hastalıkları Sonucu Hayatını Kaybedenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yıllar	Sigortalı Sayısı (Erkek)	Erkek			Sigortalı Sayısı (Kadın)	Kadın		
		Meslek Hastalığı Sayısı	Ölüm Sayısı	Meslek Hastalığı Oranı (%)		Meslek Hastalığı Sayısı	Ölüm Sayısı	Meslek Hastalığı Oranı (%)
2013	9.297.209	359	0	0,0039	3.186.904	12	0	0,00038
2014	9.742.995	470	0	0,0048	3.497.127	24	0	0,00068
2015	10.133.702	470	0	0,0046	3.865.696	40	0	0,00103
2016	9.949.970	568	0	0,0057	3.825.218	29	0	0,00076
2017	10.389.595	638	0	0,0061	4.088.222	53	0	0,00130

Kaynak: Tablo 3, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

2013-2017 yıllarında ülkemizde meslek hastalığına tutulanların cinsiyetlerine ilişkin inceleme yapıldığında erkeklerin kadınlara göre önemli bir farkla fazla sayıda oldukları görülmektedir. Meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybeden sigortalı sayısı ise oldukça ilginç bir şekilde 0 görünmektedir. Yani son 5 yıllık süre içerisinde ülkemizde meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybetmiş herhangi bir sigortalı çalışan bulunmamaktadır.

Yine meslek hastalığı sayıları üzerinden gidildiğinde erkeklerin kadınlardan yaklaşık 19 kat daha fazla meslek hastalığına yakalandıkları görülmektedir. Fakat oranlar incelendiğinde, mevcut durumun yaklaşık 6,8 kat olduğu ortaya çıkmaktadır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazalarının sayıca en fazla olduğu illere ait istatistikler Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazalarının En Fazla Yaşandığı İlk 5 İl

Yıllar	İller	Sigortalı Sayısı (Zorunlu)	İş Kazası Sayısı	Oran (%)
2013	İstanbul	3.730.604	37.076	0,99
	İzmir	791.499	19.429	2,45
	Bursa	592.989	14.368	2,42
	Ankara	1.048.844	12.530	1,19
	Kocaeli	421.716	12.476	2,96
2014	İstanbul	3.971.464	46.559	1,72
	İzmir	828.314	20.814	2,51

	Bursa	626.492	16.133	2,57
	Ankara	1.125.125	15.595	1,87
	Kocaeli	452.682	15.300	3,38
2015	İstanbul	4.097.388	56.623	1,38
	İzmir	867.821	22.572	2,61
	Bursa	656.276	17.801	2,71
	Ankara	1.225.685	17.693	1,44
	Kocaeli	469.341	17.426	3,71
2016	İstanbul	4.050.072	69.637	1,72
	İzmir	865.178	24.774	2,86
	Ankara	1.206.519	21.041	1,74
	Bursa	664.033	19.615	2,95
	Kocaeli	477.982	19.185	4,01
2017	İstanbul	4.126.798	93.003	2,25
	İzmir	917.262	31.024	3,38
	Ankara	1.143.615	24.970	2,18
	Kocaeli	502.060	23.065	4,59
	Bursa	698.767	21.743	3,11

Kaynak: Tablo 4, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

İş kazalarının en fazla yaşandığı iller incelendiğinde; ilk 5 sırada İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara ve Kocaeli olmak üzere aynı illerin bulunduğu, fakat 2016 ve 2017 yıllarında Ankara, Bursa ve Kocaeli illerindeki iş kazaları sayısına ilişkin sıralamanın değiştiği görülmektedir. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında en fazla iş kazası sayısında en aza doğru sıralama aynı iken Bursa’daki iş kazası sayısı 2016 ve 2017’de birer basamak azalmıştır.

Tablo 4’te illerde yaşanan iş kazası sayılarının, zorunlu sigortalı sayılarına göre oranları da yer almaktadır. Sadece iş kazası sayılarına bakıldığında İstanbul tüm yıllarda en üst basamakta yer almaktadır. Fakat oranlara bakıldığında ise durum çok farklılaşmakta, İstanbul 2017 hariç tüm yıllarda oran olarak en sona gerilemektedir. İş kazası sayısı 2017 yılı hariç en az olan Kocaeli ise oranlar ele alınarak incelendiğinde en tehlikeli il olarak ortaya çıkmaktadır. 5 yıllık ortalamaya göre; İstanbul’da her 100 çalışandan 1,5’i ve Kocaeli’de her 100 çalışandan 3,73’ü iş kazası geçirmiştir. Bu sonuç doğrultusunda da Kocaeli’de çalışan sigortalıların iş kazalarına karşı daha fazla önlem almaları gerektiği söylenebilir. 5 yıllık ortalamalara göre kaza oranları; İzmir’de 2,76, Bursa’da 2,75 ve Ankara’da da 1,68’dir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazalarının sigortalı çalışan sayılarına göre ortalama oran olarak en fazla olduğu illere ait istatistikler Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Oranının En Yüksek Olduğu İlk 10 İl

İller	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Oranı %
Bilecik	212.264	42.452,8	12.815	2.563	6,01
Zonguldak	427.649	85.529,8	21.728	4.345,6	5,08
Karaman	207.790	41.558	10.430	2.086	4,94
Manisa	1.138.262	227.652,4	55.057	11.011,4	4,84
Karabük	186.188	37.237,6	8.227	1.645,4	4,41
Kocaeli	2.323.781	464.756,2	87.452	17.490,4	3,73
Kayseri	1.071.319	214.263,8	37.677	7.535,4	3,51
Eskişehir	839.919	167.983,8	27.735	5.547	3,29
Tekirdağ	1.238.756	247.751,2	38.986	7.797,2	3,11
Kütahya	410.590	82.118	12.500	2.500	3,03

Kaynak: Tablo 5, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama oranının en fazla olduğu iller incelendiğinde, iş kazası sayılarının en fazla olduğu ilk 5 ilden oldukça farklı sonuçların ortaya çıktığı görülür. Türkiye’de iş kazalarının sayıca en fazla olduğu iller arasında yer alan sadece Kocaeli, oran sıralamasında da yer almaktadır. İş kazası ortalama oranının en fazla olduğu il ise Bilecik’tir. Ortalama kaza sayısının oldukça az olduğu söylenebilecek Bilecik’te her sene, 100 sigortalıdan ortalama 6’sı iş kazası geçirmektedir. Bilecik’i; Zonguldak, Karaman, Manisa ve Karabük izlemektedir. Karaman ve Karabük’te de ortalama kaza sayıları oldukça düşüktür. Fakat bu şehirlerde sigortalı sayılarının da az olması kaza oranlarının yüksek çıkmasına yol açmaktadır.

Sadece kaza sayılarını dikkate alarak yapılan incelemelerde İstanbul tüm yıllarda en çok iş kazasının yaşandığı şehir olarak görülmektedir. Fakat kaza oranlarına bakıldığında, İstanbul ortalama 1,50 oranla tüm iller arasında 35. sırada yer almaktadır. Bilecik, Zonguldak, Karaman ve Manisa’da her yıl 100 çalışan başına yaklaşık 5 kişi iş kazası geçirirken, İstanbul’da her 100 çalışandan 1,5’i iş kazası yaşamaktadır. İş kazası ortalama oranlarına göre Ankara 34. sırada bulunurken İzmir de kaza oranı açısından 14. sırada yer almaktadır. Yani üç büyükşehir açısından bakıldığında ortalama kaza oranı en yüksek yer İzmir’dir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazalarının sigortalı çalışan sayılarına göre ortalama oran olarak en düşük olduğu illere ait istatistikler Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Oranının En Düşük Olduğu İlk 5 İl

İller	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Oranı %
Hakkari	74.018	14.803,6	187	37,4	0,24
Bitlis	105.593	21.118,6	321	64,2	0,30
Iğdır	73.232	14.646,4	231	46,2	0,32
Van	347.140	69.428	1.194	238,8	0,33
Ağrı	110.171	22.034,2	368	73,6	0,34

Kaynak: Tablo 6, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarında iş kazası ortalama oranının en düşük olduğu iller; Hakkari, Bitlis, Iğdır, Van ve Ağrı’dır. Hakkari’de her sene, 1000 sigortalıdan ortalama 2,5’i iş kazası geçirmektedir. Bilecik’te bu durum 1000 sigortalıya 60 iş kazası şeklindedir. İş kazası ortalama oranının en düşük olduğu illerin çalışan sigortalı sayılarının da az olduğu söylenebilir-se de, Hakkari, sigortalı sayısı açısından sondan 7. sırada yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle çalışan sigortalı sayısı Hakkari’den az olan 6 il daha bulunmaktadır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazaları sonucunda ölümlerin sayıca en fazla olduğu illere ait istatistikler Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazaları Sonucunda Ölümlerin En Fazla Yaşandığı İlk 5 İl

Yıllar	İller	Sigortalı Sayısı (Zorunlu)	İş Kazası Sonucu Ölenlerin Sayısı	Oran (%)
2013	İstanbul	3.730.604	218	0,006
	Ankara	1.048.844	116	0,011
	İzmir	791.499	82	0,010
	Antalya	432.918	62	0,014
	Bursa	592.989	44	0,007
2014	Manisa	216.093	327	0,151
	İstanbul	3.971.464	243	0,006

	Ankara	1.125.125	107	0,010
	İzmir	828.314	64	0,008
	Bursa	626.492	47	0,008
2015	İstanbul	4.097.388	241	0,006
	Ankara	1.225.685	104	0,009
	İzmir	867.821	69	0,008
	Bursa	656.276	61	0,009
	Konya	299.879	51	0,017
2016	İstanbul	4.050.072	317	0,008
	Ankara	1.206.519	102	0,009
	İzmir	865.178	66	0,008
	Bursa	664.033	66	0,010
	Antalya	429.043	48	0,011
2017	İstanbul	4.126.798	330	0,008
	Ankara	1.143.615	116	0,010
	İzmir	917.262	95	0,010
	Bursa	698.767	73	0,010
	Antalya	464.007	58	0,013

Kaynak: Tablo 7, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

2013-2017 yıllarında iş kazaları sonucunda yaşanan en fazla ölümlerin illere göre dağılımına bakıldığında, bu 5 yılın her birinde İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa bulunmakta, 2013, 2016 ve 2017 yıllarında bu illere Antalya, 2014’te Manisa ve 2015’te de Konya eşlik etmektedir. Yalnızca 2014 yılı hariç diğerlerinde İstanbul iş kazası sonucu ölümlerin en fazla yaşandığı il olarak ön plana çıkmakta ve ilk sırada yer almaktadır.

Oransal dağılımlara bakıldığında ise İstanbul, 2016 yılı hariç tüm yıllarda son sırada yer almaktadır. Antalya ise 2013, 2016 ve 2017 olmak üzere toplam 3 yılda en yüksek orana sahiptir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu illere ait istatistikler Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Ölüm Oranlarının En Yüksek Olduğu İlk 10 İl

İller	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Oranı %
Şırnak	152.834	30.566,8	77	15,4	0,054
Manisa	1.138.262	227.652,4	424	84,8	0,039
Iğdır	73.232	14.646,4	23	4,6	0,032
Siirt	112.145	22.429	32	6,4	0,030
Kars	107.550	21.510	31	6,2	0,029
Hakkari	74.018	14.803,6	24	4,8	0,028
Karaman	207.790	41.558	55	11	0,027
Burdur	178.507	35.701,4	39	7,8	0,022
Sinop	117.853	23.570,6	25	5	0,021
Kırşehir	126.056	25.211,2	26	5,2	0,020

Kaynak: Tablo 8, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek olduğu il Şırnak’tır. Şırnak’ta her 10 bin çalışan sigortalı başına yaklaşık 5 kişi her yıl iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Manisa, Iğdır, Siirt ve Kars da Şırnak’ı izleyen diğer illerdir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en düşük olduğu illere ait istatistikler Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Ölüm Oranlarının En Düşük Olduğu İlk 5 İl

İller	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Oranı %
Bayburt	37.682	7.536,4	2	0,4	0,005
İstanbul	19.976.326	3.995.265,2	1.349	269,8	0,006
Düzce	346.119	69.223,8	25	5	0,0072
Edirne	285.851	57.170,2	21	4,2	0,0073
Erzincan	136.192	27.238,4	10	2	0,008

Kaynak: Tablo 9, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama ölüm oranının en düşük olduğu il Bayburt’tur. Bayburt, Tunceli’den sonra en az ortalama sigortalı çalışana sahip de ildir. Bayburt’ta her 100 bin çalışan sigortalı başına yaklaşık 5 kişi iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Tablodaki oldukça dikkat çeken şehir ise İstanbul’dur. Genelde iş kazası sayılarında ve iş kazası nedeniyle yaşanan ölüm sayılarında hep birinci il olan İstanbul, konu oranlar dikkate alınarak incelendiğinde arka sıralara gerilemektedir. İş kazası ortalama ölüm oranları açısından da İstanbul, en güvenli ikinci il durumundadır. İstanbul’da son 5 yıllık süreçte her sene, çalışan her 100 bin sigortalıdan ortalama 6’sı iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Şırnak’ta her 10 bin çalışan sigortalı başına yaklaşık 5 kişinin iş kazası nedeniyle hayatını kaybettiği de düşünülürse İstanbul’un mevcut durumu daha net anlaşılmaktadır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de yaş gruplarına göre iş kazaları sayıları Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10. 2013-2017 Yılları Türkiye’de Yaş Gruplarına Göre İş Kazalarının Sayıları

Yaş Grupları	2013	2014	2015	2016	2017
-14	-	-	71	74	113
15-17	2844	3.394	3.987	6.090	6.235
18-24	40.199	46.671	50.645	60.012	79.599
25-29	40.215	44.092	46.222	51.751	62.968
30-34	37.660	42.627	44.296	49.146	58.357
35-39	28.367	32.834	36.774	45.428	56.639
40-44	21.294	25.618	28.213	33.793	42.627
45-49	13.219	15.887	18.245	22.071	29.565
50-54	4.984	6.815	8.581	11.547	15.115
55-59	1.953	2.556	3.330	4.321	6.016
60-64	528	707	913	1.474	1.913
65+	126	165	270	361	506

Kaynak: Tablo 10, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarında yaş gruplarına göre iş kazaları sayıları incelendiğinde; iş kazalarının en fazla yaşandığı yaş grubunun, 2013 yılı hariç “18-24” yaş grubu olduğu görülmür. 2013 yılında çok az bir farkla “25-29” yaş grubunda en fazla iş kazası yaşandığı görülmekte fakat hemen akabinde yine “18-24” yaş grubu gelmektedir. İş kazası sayılarının 18-49 yaş aralığında yüksek olduğu da yine veriler ışığında ortaya konmaktadır. Bu sonuçlardan sonra, genç

çalışanların daha fazla iş kazaları yaşadığı ve belki de mesleklerinin ilk yıllarındaki deneyimsizliğin de bu sonuçta etkisi olduğu söylenebilir.

Doğan (2016) tarafından daha önce yapılan bir çalışmada, 2010-2014 yıllarındaki istatistiklerde iş kazalarının en fazla yaşandığı yaş grubunun, 2010, 2011 ve 2013 yıllarında “25-29” yaş grubu olduğu ifade edilmiştir. Son yıllarda ise daha genç nüfusun (“18-24” yaş grubunun) iş kazalarına daha fazla maruz kaldığı görülmektedir. Ortaya konan bu sonuç ışığında işverenlerin, özellikle işe yeni başlayan genç çalışanlarına iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin daha fazla bilgilendirici çalışmalarda bulunmaları faydalı olacaktır.

İş kazası sayıları en az 14, 15-17 yaş grupları ile 55-59, 60-64 ve 65+ yaş gruplarında bulunmaktadır. Özellikle de 14 yaşında olan sigortalılar ile yaşları 65 ve üzerinde olan sigortalı çalışanların kaza sayıları, diğer gruplara nazaran oldukça düşüktür.

2013 ile 2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranlarının en fazla olduğu ilk 10 yaşa ait istatistikler Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Oranlarının En Yüksek Olduğu İlk 10 Yaş

Yaşlar	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Oranı %
15	49.677	9.935,4	1.856	371,2	5,66
17	322.607	64.521,4	14.017	2.803,4	4,82
16	174.769	34.953,8	6.677	1.335,4	4,30
14*	6.965	2.321,6	258	86	3,88
18	918.886	183.777,2	31.527	6.305,4	3,43
19	1.198.691	239.738,2	33.556	6.711,2	2,79
22	1.877.725	375.545	48.684	9.736,8	2,58
21	1.534.289	306.857,8	38.392	7.678,4	2,48
20	985.624	197.124,8	24.863	4.972,6	2,47
23	2.135.156	427.031,2	50.036	10.007,2	2,33
• 14 yaşındaki sigortalılara ait son 3 yıla ait veri olduğundan, oran son 3 yılın ortalaması olarak hesaplanmıştır.					

Kaynak: Tablo 11, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama oranlarının en fazla olduğu yaşlar incelendiğinde ortaya çok kötü bir manzara çıkmaktadır. İş kazası ortalama oranının en fazla

olduğu yaş 15'tir. Bu yaşı; 17, 16, 14 ve 18 izlemektedir. Yani 18 ve 18 yaşından küçük olan sigortalı çalışanların ortalama kaza oranları Türkiye'de en yüksektir. Her sene 15 yaşındaki her 100 sigortalıdan ortalama 6'sı iş kazası geçirmektedir. 15 yaşındaki sigortalıların sayısının az olduğu söylenebilirken, 16-17 ve 18 yaşındaki sigortalı sayıları ise oldukça fazladır. Yine 14 yaşında bulunan her 100 sigortalıdan neredeyse 4'ünün iş kazası geçirmiş olması, ortaya konan sonucun ne kadar düşündürücü olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Sadece kaza sayılarını dikkate alarak yapılan incelemelerde 14 ve 15-17 yaş gruplarında bulunan sigortalıların en az kazaya uğrayanlar arasında olduğu sonucuna ulaşıırken, ortalama kaza oranlarını hesaplamalara dahil ettiğimizde durum tersine dönmekte ve bu yaş grubundaki kişiler en tehlikeli durumda bulunan kişiler olmaktadır. Bu sonuçlar da 14-18 yaşlarında bulunan çocuk sigortalıların daha fazla korunmaya ihtiyacı olduğunu gözler önüne sermektedir.

2013-2017 yıllarında Türkiye'de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu ilk 10 yaşa ait istatistikler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye'de İş Kazası Ortalama Ölüm Oranlarının En Yüksek Olduğu İlk 10 Yaş

Yaşlar	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Oranı %
75	668	222,7	2	0,5	0,304
72	2.114	528,5	4	1	0,174
67	12.234	2.446,8	17	3,4	0,139
64	28.526	5.705,2	36	7,2	0,125
66	15.696	3.139,2	20	4	0,122
65	22.151	4.430,2	27	5,4	0,118
70	4.891	978,2	5	1	0,103
60	76.905	15.381	76	15,2	0,102
68	8.776	1.755,2	8	1,6	0,088
59	100.860	20.172	90	18	0,087
• Bazı yıllara ait veriler eksiktir. 3 yıldan az veri olan yıllar (76 yaş ve yukarısı) hesaplama-ya dahil edilmemiştir. Bir yılı eksik olanlarda ortalamalar 4'e, 2 yıl eksik olanlarda 3'e bölüne-rek bulunmuştur.					

Kaynak: Tablo 12, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye'de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu yaşlar incelendiğinde de iş kazası ortalama oranlarında olduğu gibi ortaya çok kötü bir manzara çıkmaktadır. İş kazası ortalama oranları en fazla gençler için söz konusuysa, iş kazası ölüm

oranları da en fazla yaşlılar arasında bulunmaktadır.

İş kazası ortalama ölüm oranının en fazla olduğu yaş 75'tir. Bu yaşı; 72, 67, 64 ve 66 izlemektedir. 75 yaşındaki her 1000 sigortalıdan ortalama 3'ü iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmektedir. 75 yaşındaki kişilerin belki de artık çalışmaması gerekirken, iş kazası ortalama ölüm oranlarında birinci sırada yer alması ülkemiz açısından oldukça düşündürücü bir sonuç olmuştur.

2013-2017 yıllarında Türkiye'de iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre iş kazaları sayıları Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tablo 13. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye'de İş Kazası Geçirenlerin İş Yerinde Çalışan Sigortalı Sayılarına Göre Dağılımı

İş yerinde Çalışan Sigortalı Sayısı	2013	2014	2015	2016	2017
1-3 Çalışan	5.505	5.513	5.744	10.483	6.687
4-9 Çalışan	11.455	12.226	13.091	15.079	17.165
10-49 Çalışan	44.593	52.732	53.216	61.756	69.431
50-99 Çalışan	21.413	26.947	29.330	35.007	39.559
100-199 Çalışan	28.138	33.337	37.375	44.691	50.915
200-249 Çalışan	9.217	11.235	12.991	15.244	18.764
250-499 Çalışan	24.421	28.451	35.947	39.593	53.110
500-999 Çalışan	18.827	23.471	25.044	29.970	42.927
1000 + Çalışan	22.294	27.454	28.809	34.245	61.095

Kaynak: Tablo 13, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye'de 2013-2017 yıllarında iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre iş kazası sayıları incelendiğinde, en fazla iş kazalarının 10-49 sigortalı çalışana sahip işyerlerinde olduğu ortaya çıkmaktadır. 100-199 çalışana, 250-499 çalışana ve 1000 + çalışana sahip işyerlerindeki kaza sayılarının da yine yüksek olduğu söylenebilir. İş kazaları en az, 1-3 çalışana sahip işyerlerinde meydana gelmiştir.

2013-2017 yıllarında Türkiye'de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranlarının iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre sıralaması Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 14. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Oranlarının İş Yerinde Çalışan Sigortalı Sayılarına Göre Sırası

Çalışan Sayıları	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Oranı %
1000 + Çalışan	3.785.098	757.019,6	173.897	34.779,4	4,55
500-999 Çalışan	3.462.314	692.462,8	140.239	28.047,8	3,99
250-499 Çalışan	5.102.658	1.020.531,6	181.522	36.304,4	3,52
200-249 Çalışan	1.961.295	392.259	67.451	13.490,2	3,41
100-199 Çalışan	6.404.731	1.280.946,2	194.456	38.891,2	3,02
50-99 Çalışan	6.631.292	1.326.258,4	152.256	30.451,2	2,28
10-49 Çalışan	20.644.541	4.128.908,2	281.728	56.345,6	1,36
4-9 Çalışan	11.255.789	2.251.157,8	69.016	13.803,2	0,61
1-3 Çalışan	8.728.920	1.745.784	33.932	6.786,4	0,39

Kaynak: Tablo 14, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama oranları iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre incelendiğinde, en fazla oranın 1000+ çalışanın bulunduğu iş yerlerinde olduğu görülmektedir. 1000+ sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde sene başına her 100 çalışandan 4,55 i iş kazası geçirmiştir.

2013 yılından önceki istatistikler incelendiğinde, en fazla iş kazalarının 1-3 çalışanın olduğu iş yerlerinde olduğu, buna rağmen 1000+ çalışanın bulunduğu iş yerlerinde ise kazaların sayısının çok fazla olmadığı görülmektedir. Fakat yeni 5 yıllık süreçte 1000+ çalışanı bulunan iş yerleri, ortalama kaza oranı açısından en yüksek değere sahiptir. Diğer bir ifadeyle 1000+ çalışanın bulunduğu iş yerlerindeki sigortalılar kaza geçirme açısından en fazla olasılığa sahip gruptur. İş yerlerindeki çalışan sayıları düştükçe, ortalama iş kazası oranları da azalmaktadır. Yani iş yerlerinde çalışan sigortalı sayısının azalmasıyla birlikte kaza yaşanma olasılığının da azaldığı ifade edilebilir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre sıralaması Tablo 15’te gösterilmektedir.

Tablo 15. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Ölüm Oranlarının İş Yerinde Çalışan Sigortalı Sayılarına Göre Sırası

Çalışan Sayıları	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Oranı %
1000 + Çalışan	3.785.098	757.019,6	543	108,6	0,0155
50-99 Çalışan	6.631.292	1.326.258,4	889	177,8	0,0134
10-49 Çalışan	20.644.541	4.128.908,2	2.593	518,6	0,0126
100-199 Çalışan	6.404.731	1.280.946,2	727	145,4	0,0114
200-249 Çalışan	1.961.295	392.259	180	36	0,0092
250-499 Çalışan	5.102.658	1.020.531,6	458	91,6	0,0089
4-9 Çalışan	11.255.789	2.251.157,8	947	189,4	0,0084
500-999 Çalışan	3.462.314	692.462,8	260	52	0,0074
1-3 Çalışan	8.728.920	1.745.784	619	123,8	0,0071

Kaynak: Tablo 15, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama ölüm oranları iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre incelendiğinde, en fazla oranın, iş kazası ortalama oranlarında olduğu gibi 1000+ çalışanın bulunduğu iş yerlerinde olduğu görülmektedir. 1000+ sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde sene başına her 10.000 çalışandan yaklaşık 2’si iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

İş kazası ortalama oranları, çalışan sayılarının azalmasıyla birlikte azalırken, ortalama ölüm oranlarının sıralamasında farklılıklar bulunmaktadır. 50-99 çalışanı bulunan iş yerleri ölüm oranı açısından en yüksek ikinci sırada yer almaktadır. 500-999 çalışanı bulunan iş yerleri ise en alt ikinci sırada bulunmaktadır. 1-3 çalışana sahip iş yerleri de iş kazası ortalama oranlarında olduğu gibi, ölüm oranlarında da en son sırada yer almaktadır. 1-3 sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde sene başına her 100.000 çalışandan yaklaşık 7’si iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazalarının en fazla yaşandığı faaliyet grupları Tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 16. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazalarının En Fazla Yaşandığı İlk 5 Faaliyet Grubu

Faaliyet Grupları	2013	2014	2015	2016	2017
Makine ve Teçhizat Hariç Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	15.699	18.529	19.221	20.616	23.627
Bina İnşaatı	14.286	13.508	15.065	20.159	34.952
Ana Metal Sanayii	12.061	12.357	12.529		
Kömür ve Linyit Çıkartılması	11.289				
Tekstil Ürünlerinin İmalatı	10.996	12.128	12.041	13.446	
Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı					
Gıda Ürünlerinin İmalatı		10.971	12.003	14.351	20.270
Özel İnşaat Faaliyetleri				14.877	
Bina Dışı Yapıların İnşaatı					20.873
Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyetleri					16.824

Kaynak: Tablo 16, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

2013-2017 yıllarına göre Türkiye’de iş kazalarının en fazla yaşandığı faaliyet grupları incelenirken her bir yıl için en fazla iş kazası yaşanan ilk 5 faaliyet grubu sıralamaya dahil edilmiştir. Buna göre 2017 yılı hariç diğer yıllarda “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” faaliyet grubunun en fazla iş kazası yaşanan faaliyet grubu olduğu görülmektedir. 2017 yılında ise “bina inşaatı” faaliyet grubu en çok kaza yaşanan faaliyet grubudur. “Ana metal sanayii”, “Tekstil ürünlerinin imalatı” ve “Gıda ürünlerinin imalatı” faaliyet grupları da diğer yıllarda genelde ilk 5 faaliyet grubu içerisinde yer almaktadır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama oranlarının faaliyet gruplarına göre sıralaması Tablo 17’de gösterilmektedir.

Tablo 17. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Oranlarının En Yüksek Olduğu İlk 10 Faaliyet Grubu

Faaliyet Grupları	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Sayısı	2013-2017 Ortalama Kaza Oranı %
Kömür ve Linyit Çıkartılması	205.450	41.090	45.486	9.097,2	22,1

Ana Metal Sanayi	773.748	154.749,6	65.698	13.139,6	8,49
Havayolu Taşımacılığı	109.248	21.849,6	6.977	1.395,4	6,72
Makine ve Teçhizat Hariç Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	1.927.847	385.569,4	97.692	19.538,4	5,07
Metalik Olmayan Ürünler İma.	1.097.640	219.528	55.603	11.120,6	5,05
Metal Cevheri Madenciliği	120.590	24.118	5.741	1.148,2	4,72
Motorlu Kara Taşıtı ve Römork İm.	861.339	172.267,8	40.733	8.146,6	4,64
Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı	255.879	51.175,8	11.487	2.297,4	4,45
Elektrikli Techizat İmalatı	640.786	128157,2	28.447	5.689,4	4,4
Kauçuk ve Plastik Ürünler İm.	978.785	195.757	41.451	8.290,2	4,2

Kaynak: Tablo 17, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama oranlarının en fazla olduğu faaliyet grupları incelendiğinde ilk sırada “kömür ve linyit çıkartılmasının” yer aldığı görülmektedir. İş kazası sayılarına göre ilk 5 faaliyet grubu arasında sadece 2013 yılında ve dördüncü sırada bulunan kömür ve linyit çıkartılması faaliyet grubunun ortalama kaza oranı %22,1’dir. Kömür ve linyit çıkartılması faaliyet grubunda her sene, 100 sigortalıdan ortalama 22’si iş kazası geçirmiştir. Bu oran, çok yüksek olup acilen bu oranın düşürülmesi gerekmektedir. “Ana metal sanayi”, “Hava yolu taşımacılığı” ve “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” faaliyet grupları da yine ortalama kaza oranlarının yüksek olduğu faaliyet gruplarıdır.

2013-2017 yıllarına göre Türkiye’de iş kazalarının en fazla yaşandığı faaliyet grupları “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” ve “bina inşaatı”dır. Bu iki faaliyet grubunun sıralaması, istatistikler, ortalama kaza oranları ile incelendiğinde değişmektedir. Sayı olarak en çok iş kazası yaşanan “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” faaliyet grubu, ortalama kaza oranlarında en yüksek dördüncü sıraya gerilemekte, “bina inşaatı” ise iş kazalarının en çok yaşandığı 10 faaliyet grubu arasına girmemektedir.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazaları nedeniyle ölümlerin en fazla yaşandığı faaliyet grupları Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 18. 2013-2017 Yılları Arasında Türkiye’de İş Kazaları Nedeniyle Ölümlerin En Fazla Yaşandığı Faaliyet Grupları (İlk 5)

Faaliyet Grupları	2013	2014	2015	2016	2017
Kömür ve linyit çıkartılması		335			
Bina inşaatı	296	260	239	239	340
Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	183	172	162	179	211
Bina dışı yapıların inşaatı	121	143	124	130	158
Özel inşaat faaliyetleri	104	98	110	127	89
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	48		46		58
Diğer madencilik ve taşocakçılığı				64	

Kaynak: Tablo 18, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de iş kazaları nedeniyle ölümlerin en fazla yaşandığı faaliyet gruplarına ilişkin veriler incelendiğinde, en yüksek rakamın 2014 yılında “Kömür ve linyit çıkartılması” grubunda olduğu görülmektedir. Bunun nedeni o yıl Soma’da yaşanan maden faciasıdır. Diğer yıllara ait verilere bakıldığında da en yüksek rakamın “Bina inşaatı” grubunda olduğu ve onu “Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı” grubunun izlediği görülmektedir. “Diğer madencilik ve taşocakçılığı” faaliyet alanı da sadece 2016 yılında sıralamada yer almaktadır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de sigortalı çalışan sayılarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu faaliyet grupları Tablo 19’da gösterilmektedir.

Tablo 19. 2013-2017 Yıllarına Göre Türkiye’de İş Kazası Ortalama Ölüm Oranlarının En Yüksek Olduğu İlk 10 Faaliyet Grubu

Faaliyet Grupları	2013-2017 Toplam Sigortalı Sayısı	2013-2017 Ortalama Sigortalı Sayısı	2013-2017 Toplam Ölüm Sayısı	2013- 2017 Ortalama Ölüm Sayısı	2013-2017 Ortalama Ölüm Oranı %
Kömür ve Linyit Çıkartılması	205.450	41.090	439	87,8	0,213
Diğer Madencilik ve Taş Ocak.	303.724	60.744,8	208	41,6	0,069
Su Yolu Taşımacılığı	88.931	17.786,2	44	8,8	0,051
Metal Cevheri	120.590	24.118	60	12	0,049

Madencilik						
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	1.823.498	364699,6	676		135,2	0,037
Kara Taşıma.ve Boru Hattı Taşıma.	2.873.176	574.635,2	907		181,4	0,032
Özel İnşaat Faaliyetleri	1.819.559	363.911,8	528		105,6	0,030
İyileştirme ve Diğer Atık Yön.Hiz.	7.898	1.579,6	2		0,4	0,027
Ham Petrol Ve Doğalgaz Çıkarımı	14.998	2.999,6	4		0,8	0,024
Bina İnşaatı	6.033.981	120.6796	1.374		274,8	0,023

Kaynak: Tablo 19, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de iş kazaları nedeniyle ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu faaliyet grubu “Kömür ve linyit çıkartılmasıdır.” Kömür ve linyit çıkartılan iş yerlerinde her 1.000 çalışandan yaklaşık ortalama 2,1’i iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Kömür ve linyit çıkartılması faaliyet grubu iş kazası nedeniyle yaşanan ölümlerin en fazla olduğu listede sadece 2014 yılında bulunmasına rağmen, ortalama ölüm oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu da yaşanan tek bir iş kazasının sonuçlarının ne kadar büyük ve acı olabileceğini yeniden gözler önüne sermektedir. “Diğer madencilik ve taş ocak.”, “Su yolu taşımacılığı” ve “Metal cevheri madencilik” de yine ortalama ölüm oranlarının yüksek olduğu faaliyet grupları arasında yer almaktadır. Bu veriler ışığında bu faaliyet gruplarında yer alan işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği noktasında çok daha fazla çalışmalar yapması gerektiği sonucu çıkarılabilir.

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmada temel olarak, Türkiye’de 2013-2017 senelerinde yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarının oluşturduğu istatistikleri, çalışan sigortalı sayılarıyla birlikte ele alarak incelemek ve 2013 yılında değişen istatistikler doğrultusunda 2013 yılından itibaren geçen 5 yıllık sürece ilişkin yeni iş kazası istatistiklerini ortaya koyarak yorumlamak amaçlanmıştır. Çünkü iş kazalarıyla ilgili geçmiş verilere bakarak, analizler yaparak, geleceğe ilişkin tahminlerde bulunma imkanı vardır. Bu da sigortalı çalışanların sağlıklarını ve güvenliklerini daha iyi koruyabilmek adına çeşitli önlemlerin alınabilmesini sağlayacaktır.

Çalışma, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınlamış olduğu SGK İstatistik Yıllıklarından derlenen verilerle yapılmıştır. SGK’nın iş kazası ve meslek hastalıkları istatistikleri, 5510 sayılı kanunun 4/1-a maddesi kapsamındaki aktif sigortalılar içerisinde yer alan zorunlu sigortalıları kapsamaktadır. Yani çalışma sonunda ortaya çıkan sonuçlar sadece bu çalışanları içermekte, Türkiye’deki tüm çalışanları kapsamamaktadır. İş kazası istatistikleri yıllar itibarıyla incelendiğinde 2013 yılında iş kazalarında büyük bir artış olduğu ve devam eden senelerde de iş kazası sayılarının yükseldiği görülmektedir. Çalışma, yeni denebilecek 5 yıla ilişkin ortalamalar

doğrultusunda mevcut durumu ortaya koyması nedeniyle öncü ve değerlidir. Ayrıca çalışmada, sadece iş kazasına ilişkin sayılar ele alınmayıp, bu iş kazalarının sigortalı çalışan sayılarına göre oranlarına da bakılarak gerçek mevcut durum ortaya konmuştur.

İş kazası sayıları 2007 yılından 2013 yılına kadar birbirine yakın olmakla birlikte 2013 yılında iş kazası sayısı neredeyse 3 katına çıkmış ve devam eden senelerde de sürekli artış göstermiştir. 2007 senesinde sekiz buçuk milyon civarında olan sigortalı sayısı 2017 senesinde on dört buçuk milyon civarındadır. Yani sigortalı sayısı 2007 senesine göre 2017 senesinde iki katına dahi çıkmamıştır. Kaza oranları incelendiğinde ise 2013 senesine kadar oranların düştüğü, 2013 senesinden itibaren ise oranlarda sürekli bir artış olduğu görülmektedir. Ayrıca yıllık iş kazası oranlarının artış hızı sigortalı artış hızından fazla olmaktadır. Yani bu durum, iş sağlığı ve güvenliği açısından olumsuz bir durumdur. Yıllar itibariyle kazalarda ve kaza oranlarında düşme beklenirken, oranın artış göstermesi iş sağlığı ve güvenliği için çok daha fazla çaba göstermemiz gerektiğini göstermektedir.

Ülkemizde 2007 ve 2017 yıllarını kapsayan 10 yıllık dönemde yıllık ortalama 1427 sigortalı çalışan iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybetmiştir. 2007-2017 yıllarına ait yıllık ölüm oranları incelendiğinde nispeten olumlu gelişmenin olduğu söylenebilir. 2013-2017 yıllarına ait ölüm oranı ortalamasının 2007-2012 yıllarından çok az da olsa düşük olması sevindirici bir durumdur. Yıllar itibariyle yıllık iş kazası oranları artarken, bu durum iş kazaları nedeniyle yaşanan ölümler için geçerli olmamaktadır. Diğer bir ifadeyle yıllar itibariyle iş kazası sayıları artarken, bu durum ölümlerin de artışına neden olmamakta, tersine iş kazası nedeniyle yaşanan ölüm oranlarında çok düşük de olsa azalma yaşanmaktadır.

Erkeklerin, kadınlara göre çok daha fazla kazaya uğradıkları ve kaza nedeniyle hayatlarını kaybettikleri araştırmalarda ifade edilmektedir. Fakat iş kazaları ve ölümler oransal olarak incelendiğinde erkeklerle kadınlar arasında çok büyük fark olmadığı çalışmada ortaya konmuştur. Çalışmanın sonucuna göre; her 100 çalışan erkek sigortalı ortalama senede 2,24 iş kazası geçirirken, kadın sigortalılardan 100 tanesi ortalama senede 1 kaza geçirmektedir. Dolayısıyla sadece sayılar düşünüldüğünde erkeklerle kadınlar arasında iş kazası açısından oldukça büyük fark olduğu söylemi, oranlar hesaplanınca geçerliliğini yitirmektedir. Sadece kaza sayılarına odaklanıp, iş kazalarının kadınlara göre erkekler için çok daha büyük bir sorun olduğu söylenebilecekken, kaza oranları incelemeye dahil edildiğinde, iş kazalarının kadınlar için de oldukça önem arzettiği açıkça ortaya konmuştur.

5 yıllık veriler doğrultusunda iş kazası nedeniyle yaşanan ölüm oranlarına bakıldığında erkeklerle kadınlar arasındaki farkın oldukça yüksek olduğu (16,8 kat) görülmektedir. Erkeklerin ölüm oranları incelendiğinde; sene başına yaklaşık her 6957 erkek çalışandan biri hayatını kaybederken, kadınlarda bu durum ortalama 116.120 çalışan başına bir ölüm şeklindedir. İş kazası oranlarında kadınlarla erkekler arasında çok fark olmamasına rağmen, ölüm oranlarında aradaki farkın oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Meslek hastalıkları ve meslek hastalıkları sonucu hayatını kaybedenlere ilişkin son 5 yıllık veriler incelendiğinde ilginç sonuçlar bulunmuştur. Özellikle Türkiye’de son 5 yıl içerisinde meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybeden sigortalının olmaması düşündürücü bir sonuçtur. Bu durum meslek hastalıkları açısından ülkemizin oldukça iyi olduğu sonucunu düşündürtebilecekse de; bu durum, meslek hastalıklarının tanılarının konmasının zor olması ve

tespit edilememeleri, çalışanların meslek hastalıklarına yakalandıklarının farkında olmamaları ve meslek hastalıklarının sigortalılar emekli olduktan sonra da ortaya çıkabilmesi gibi nedenlerden dolayı da gerçekleşmiş olabilir. Meslek hastalıkları cinsiyet açısından incelendiğinde de erkeklerin kadınlara göre daha fazla meslek hastalıklarına yakalandıkları fakat oransal olarak aradaki farkın daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2013-2017 yıllarında Türkiye’de iş kazalarının sayıca en fazla olduğu ilk 5 il; İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara ve Kocaeli’dir. İstanbul, tüm yıllarda iş kazası sayılarına göre en üstte bulunmaktadır. Fakat sigortalı sayıları da incelemeye dahil edilip oranlar ortaya çıktığında İstanbul, 2017 yılı dışındaki tüm yıllarda ilk 5 il arasında sonuncu sırada yer almaktadır. Oranlar ele alınarak inceleme yapıldığında, iş kazası sayılarının en fazla olduğu ilk 5 il içerisinde en tehlikelisi Kocaeli olmaktadır. 5 yıllık ortalamaya göre sene başına; İstanbul’da her 100 çalışandan 1,5’i ve Kocaeli’de her 100 çalışandan 3,73’ü iş kazası geçirmiştir.

Ortalama iş kazası oranlarına göre en tehlikeli il ise Bilecik’tir. Ortalama iş kazası sayısının oldukça az olduğu söylenebilecek Bilecik’te her sene, 100 sigortalıdan ortalama 6’sı iş kazası geçirmektedir. 2013-2017 yıllarına göre ortalama iş kazası oranının en fazla olduğu diğer iller; Zonguldak, Karaman, Manisa ve Karabük’tür. Bu iller, iş kazası sayılarının en fazla olduğu ilk 5 ilden farklı illerdir. Ortalama kaza sayıları Karaman ve Karabük’te, Bilecik’ten de azdır. Dolayısıyla ortalama sigortalı sayısının ve ortalama kaza sayısının oldukça az olduğu illerde kaza oranının oldukça yüksek çıkabileceği ortaya konmuştur. Bilecik, Karaman ve Karabük’te çalışan sigortalıların kazaya uğrama ihtimalleri İstanbul’da çalışan bir sigortalıdan oldukça fazladır. Bu durum da yine iş kazası istatistiklerinin sadece sayılarla değil de sigortalı sayılarını da işin içine katarak incelenmesi gerektiğini yeniden göstermektedir.

Sadece kaza sayılarını dikkate alarak yapılan incelemelerde İstanbul tüm yıllarda en çok iş kazasının yaşandığı şehir olarak görülmektedir. Fakat kaza oranlarına bakıldığında, İstanbul ortalama 1,50 oranla tüm iller arasında 35. sırada yer almaktadır. İş kazası ortalama oranlarına göre Ankara 34. sırada bulunurken İzmir de kaza oranı açısından 14. sırada yer almaktadır. Yani üç büyükşehir açısından bakıldığında ortalama kaza oranı en yüksek yer İzmir’dir.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarında iş kazası ortalama oranının en düşük olduğu iller; Hakkari, Bitlis, Iğdır, Van ve Ağrı’dır. İstanbul’da her 1000 çalışandan 15’i, Hakkari’de ise her sene, 1000 sigortalıdan ortalama 2,5’i iş kazası geçirmektedir.

2013-2017 yıllarında iş kazaları sonucu en çok ölümlerin olduğu iller; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Manisa ve Konya’dır. Yalnızca 2014 yılı hariç diğer tüm yıllarda İstanbul iş kazası sonucu ölümlerin en fazla yaşandığı ildir. İş kazası sonucu yaşanan ölümlerin oranlarına bakıldığında ise İstanbul, 2016 yılı hariç tüm yıllarda bu iller arasında son sırada yer almaktadır. Türkiye’de 2013-2017 yıllarında iş kazası ortalama ölüm oranının en yüksek olduğu il Şırnak’tır. Şırnak’ta her 10 bin çalışan sigortalı başına yaklaşık 5 kişi iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Manisa, Iğdır, Siirt ve Kars da Şırnak’ı izleyen diğer illerdir. İş kazaları sonucu en çok ölümlerin olduğu illerden Manisa haricinde hiçbir il, ortalama ölüm oranlarının en yüksek olduğu ilk 10 il arasında bulunmamaktadır.

Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama ölüm oranlarının en düşük olduğu iller incelendiğinde sürpriz bir sonuçla karşılaşılmaktadır. İş kazası ortalama ölüm oranının en düşük olduğu il Bayburt’ken, ikinci il İstanbul’dur. Genellikle iş kazası sayılarında ve iş kazası

nedeniyle yaşanan ölüm sayılarında hep birinci il olan İstanbul, sigortalı sayıları incelemeye dahil edilip oranlar belirlendiğinde neredeyse son sıraya gerilemiştir. İstanbul'da son 5 yıllık zaman diliminde her sene, çalışan her 100 bin sigortalıdan ortalama 6'sı, Şırnak'ta ise her 10 bin çalışan sigortalıdan yaklaşık 5'i iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Dolayısıyla sadece iş kazası sayılarını ve/veya sadece ölüm sayılarını dikkate alarak yapılan İstanbul'un en tehlikeli il olduğu söylemi, ortalama ölüm oranlarının incelenmesiyle yerini, İstanbul'un ortalama ölüm oranları açısından neredeyse en güvenli il olduğu söylemine bırakmaktadır.

Türkiye'de 2013-2017 yıllarında yaşlara göre iş kazalarının durumu incelendiğinde çok çarpıcı ve üzücü sonuçlarla karşılaşmıştır. İş kazaları sayı olarak en fazla "18-24" yaş grubunda yaşanmıştır. 2013 yılından önceki istatistiklerde iş kazalarının en fazla yaşandığı yaş grubu "25-29" iken (Doğan, 2006; Camkurt, 2013), güncel verilerle iş kazasını daha çok geçiren gençlerin sayısının artmış olduğu ortaya çıkmıştır. İş kazası sayıları ise en az özellikle 14 yaşında ve 65 ve üzeri yaşında olanlar olmak üzere, 15-17, 55-59 ve 60-64 yaş gruplarındadır. Fakat iş kazası ortalama oranları ile iş kazası ortalama ölüm oranları incelemeye dahil edildiğinde çok farklı bir durumla karşılaşmaktadır. Araştırma sonucuna göre, iş kazası ortalama oranı en fazla 15 yaşındadır. Bu yaşı; 17, 16, 14 ve 18 izlemektedir. Yani 18 ve 18 yaşından küçük olan sigortalı çalışanların ortalama kaza oranları Türkiye'de en yüksektir. Bu yaş grubunda bulunan sigortalılar iş kazası geçirme açısından en riskli grubu oluşturmaktadır. Örneğin, 15 yaşındaki her 100 sigortalıdan ortalama 6'sı sene başına iş kazası geçirmektedir. Bu son derecede olumsuz sonuçlar da çocukların sağlıklarının ve güvenliklerinin daha iyi korunması gerektiğini göstermektedir. Devlet ve/veya işverenler çocukların daha güvenli ve daha sağlıklı bir çalışma hayatına kavuşması için ekstra önlemler almalılardır.

2013-2017 yıllarına göre iş kazası ölüm oranları incelendiğinde de bambaşka kötü bir durumla karşılaşmaktadır. Çünkü iş kazası ölüm oranları, en fazla yaşlılar arasında bulunmaktadır. İş kazası ortalama ölüm oranının en fazla olduğu yaş 75'tir. Bu yaşı; 72, 67, 64 ve 66 izlemektedir. 75 yaşındaki her 1000 sigortalıdan ortalama 3'ü iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Ortalama ölüm oranlarının en fazla olduğu 10 yaş incelendiğinde de, en fazla orana sahip olan en düşük yaşın 59 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yaşlı nüfus için iş kazası ortalama ölüm oranlarının çok önemli bir sorun olduğu ve bu sorunun çözülmesi için yaşlı nüfusun özelliklerine göre işlerin onlara verilmesinin, onlar için gereken özel tedbirlerin alınmasının ve onlara uygun eğitimlerin verilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

İş kazalarının sadece sayılarla değil de iş kazası ortalama oranları ve iş kazası ortalama ölüm oranları doğrultusunda analiz edilmesi ile iş kazası ortalama oranlarının çocuklar için çok önemli bir sorunun mevcut bulunduğunu, iş kazası ortalama ölüm oranlarının da yaşlılar için çok önemli bir sorunun mevcut bulunduğunu ortaya çıkardığı görülmüştür.

İş kazası sayıları, Türkiye'de 2013-2017 yıllarında iş yerinde çalışan sigortalı sayılarına göre incelendiğinde, 10-49 sigortalı çalışana sahip işyerlerinde en fazla iş kazalarının meydana geldiği bulunmuştur. İş kazaları; 100-199 çalışana, 250-499 çalışana ve 1000 + çalışana sahip işyerlerinde de yüksek sayılardadır. 1-3 çalışana sahip iş yerleri ise iş kazalarının en az yaşandığı iş yerleri olmuştur. İş kazalarının 2010, 2011 ve 2012 yıllarında en çok yaşandığı işyerleri 1-3 çalışana sahip olan işyerleridir (Doğan, 2016). 2013 yılından itibaren ise bu durumun oldukça

değişmiş olduğu, 1-3 çalışana sahip işyerlerinin kaza sayısı açısından en sonda olduğu çalışmada ortaya konmuştur.

2013-2017 yıllarını kapsayan 5 yıllık süreçte, 1000+ çalışanı bulunan iş yerlerinde iş kazası ortalaması en fazladır. Büyük iş yerlerinde daha az iş kazası olur düşüncesi de bu durumda geçerliliğini yitirmektedir. Çalışan sayısı çok olan işletmeler de iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin önlemlerini daha ciddi bir şekilde yerine getirmeli ve kaza oranlarını daha aşağılara çekmelidir. İş yerlerinde çalışan sigortalı sayılarının azalmasıyla birlikte ortalama iş kazası oranının azalması da ortaya çıkan ilginç ve önemli sonuçlardan bir tanesidir. Daha önceki yıllarda genellikle en tehlikeli gösterilen 1-3 çalışana sahip iş yerleri aslında en güvenli iş yerleridir. 1-3 çalışanı olan iş yerlerinde sene başına her 1000 çalışan için yaklaşık 4 iş kazası olurken, 1000+ sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde her 1000 çalışandan yaklaşık 46'sı iş kazası geçirmiştir.

İş kazası ortalama ölüm oranlarında da 1000+ çalışana sahip iş yerleri en yüksek orana, 1-3 çalışana sahip iş yerleri en düşük orana sahiptir. 1-3 sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde sene başına her 100.000 çalışandan yaklaşık 7'si iş kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. 1000+ sigortalı çalışanın bulunduğu iş yerlerinde ise bu durum sene başına her 10.000 çalışandan yaklaşık 2'sinin hayatını kaybetmesi şeklindedir. Bu durum da yine sigortalı sayısının az olduğu iş yerlerinde çalışmanın daha riskli ve tehlikeli olduğu düşüncesini çürütmektedir. Fakat iş yerlerinde çalışan sigortalıların sayılarının azalmasıyla, ortalama kaza oranlarının da azalıyor olması gibi bir durum da söz konusu değildir. 50-99 çalışanı bulunan iş yerleri ölüm oranı açısından en yüksek ikinci sırada yer alırken 500-999 çalışanı bulunan iş yerleri ise en alt ikinci sırada bulunmaktadır.

“Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” dört senede ve “bina inşaatı” da bir senede olmak üzere 2013-2017 yıllarına ait zaman aralığında Türkiye’de iş kazalarının sayısı olarak en fazla yaşandığı faaliyet grupları olmuştur. İş kazası ortalama oranlarının en fazla olduğu faaliyet grupları incelendiğinde de ilk sırada yer alan “kömür ve linyit çıkartılmasında” % 22,1’lik çarpıcı bir oran görülmektedir. Diğer bir ifadeyle kömür ve linyit çıkartılmasında çalışan her 5 kişiden biri beş yıllık süreç içerisinde her sene kaza geçirmiştir. Sadece iş kazası sayılarına bakılarak en fazla iş kazalarının “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” ve “bina inşaatı” faaliyet gruplarında yaşandığı söylenebilirken, ortalama iş kazası oranları incelemeye dahil edildiğinde en fazla kazaların; “Kömür ve linyit çıkartılması”, “Ana metal sanayi”, “Hava yolu taşımacılığı” ve “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” faaliyet alanlarında yaşandığı ortaya çıkmaktadır. “Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı” faaliyet alanındaki çalışan sayılarının da fazla olması bu faaliyet alanına özel ilgi gösterilmesini gerektirmektedir.

“Bina inşaatı” faaliyet grubu da iş kazası sayılarında en önlere yer almasına ve çoğu çalışmada da en çok iş kazası yaşanan faaliyet grubu olarak gösterilmesine rağmen, ortalama kaza oranlarına göre ilk 10 faaliyet arasında yer almamakta ve 41. sırada bulunmaktadır. Çünkü “Bina inşaatı” faaliyet grubunda beş yıllık süreçte yıllık ortalama 1.206.796 sigortalı çalışmıştır. Yüksek iş kazası sayıları, sigortalı sayılarının da incelemelere dahil edilmesiyle oransal olarak azalmıştır. Türkiye’de 2013-2017 yıllarına göre iş kazası ortalama oranlarının en fazla olduğu faaliyet grupları incelendiğinde, ilk 10 faaliyet grubundan dokuzundaki 5 yıllık süredeki toplam çalışan sayısının da bina inşaatı faaliyeti grubunun ortalama çalışan sayısından az olduğu görü-

lür. Dolayısıyla sadece iş kazası sayıları dikkate alınarak bina inşaatı faaliyet alanının en tehlikeli ikinci faaliyet alanı olduğu söylemi de, incelemelere oranlar dahil edildiğinde (41. sıra) geçerliliğini yitirmektedir. Bina inşaatı faaliyet alanından çok daha tehlikeli olan birçok faaliyet alanı bulunmaktadır.

İş kazası ortalama ölüm oranlarının en yüksek olduğu 10 faaliyet grubu incelendiğinde de bina inşaatı faaliyet alanının onuncu ve son sırada yer aldığı görülmektedir. Beş yıllık süreçte 1.374 ölüm ile iş kazaları nedeniyle en fazla ölüm yaşanan faaliyet alanı bina inşaatı olsa da dokuz faaliyet alanında ortalama ölüm oranları daha yüksektir. Örneğin kömür ve linyit çıkartılan iş yerlerinde sene başına her 1.000 çalışandan yaklaşık ortalama 2,1'i iş kazası nedeniyle hayatını kaybederken, bina inşaatı faaliyet alanında çalışan 10.000 çalışandan yaklaşık ortalama 2,3'ü hayatını kaybetmiştir. Tabi burada “Bina dışı yapıların inşaatı” ile “Özel inşaat faaliyetleri” faaliyet gruplarının da ortalama ölüm oranlarında ilk 10'da bulunduğunu atlamamak gerekir. Tüm bu üç faaliyet grubu bir arada değerlendirilirse inşaat sektörünün iş kazaları açısından ne kadar tehlikeli olduğu ve ilk faaliyet gruplarının arasında yer aldığı yine ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de iş kazaları nedeniyle ölümlerin en fazla yaşandığı faaliyet gruplarına ilişkin veriler incelendiğinde, en yüksek rakamın 2014 yılında “Kömür ve linyit çıkartılması” grubunda, diğer yıllarda ise “Bina inşaatı” faaliyet grubunda olduğu görülmektedir. “Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı” ve “Diğer madencilik ve taşocakçılığı” faaliyet grupları, iş kazalarının en fazla yaşandığı faaliyet gruplarında yer almazken, iş kazası sonucu ölümlerin en fazla olduğu faaliyet grupları arasındadır.

İş kazaları nedeniyle ölümlerin en fazla yaşandığı “Kömür ve linyit çıkartılması” faaliyet grubu haricindeki tüm faaliyet grupları, iş kazası ortalama oranlarının en yüksek olduğu ilk 10 faaliyet grubu arasında yer almamaktadır. Bu da ortaya çıkan çok önemli sonuçlardan bir tanesidir. Çünkü iş kazalarının ağırlıklı olarak yaşandığı faaliyet grupları ile ölümlerin çok olduğu faaliyet grupları neredeyse tamamen birbirinden farklıdır. Bu da iş kazaları sayıları ile iş kazaları sonucunda yaşanan ölümlerin ayrı ayrı ele alınarak bunun doğrultusunda çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir. Benzer sonuçla iş kazası ortalama ölüm oranları incelendiğinde de karşılaşılmaktadır. “Kömür ve linyit çıkartılması” ve “Metal cevheri madenciliği” haricindeki faaliyet gruplarından hiçbirisi, iş kazası ortalama oranlarının ek yüksek olduğu ilk 10 faaliyet grubunda bulunmamaktadır. Bu sonuç da iş kazası sayıları ve oranları ile iş kazası sonucu yaşanan ölüm sayıları arasında ilişki olmadığı sonucunu desteklemektedir.

“Kömür ve linyit çıkartılması” faaliyet grubu hem iş kazası ortalama oranlarının hem de iş kazası nedeniyle yaşanan ortalama ölüm oranlarının en yüksek olduğu faaliyet alanıdır. Diğer faaliyet alanlarında buna benzer bir durumun gözlenmiyor olması da bu faaliyet alanına özellikle dikkat edilmesi gerçeğini gözler önüne sermektedir. Kömür ve linyit çıkartılması faaliyet grubunun durumunun bu kadar kötü olmasının altında Soma’da yaşanan kaza bulunmaktadır. İş kazaları denilince tek bir kazanın sonuçlarının bile ne kadar ağır, acı ve ölümcül olabileceği ne yazık ki bu sonuç karşısında yeniden görülebilmektedir. Tabi Soma’daki kaza ve sonuçları olağanüstü bir durum olarak kabul edilip istatistiklere dahil edilmediğinde, beş yıllık zaman dilimindeki sonuçların da farklılaşacağı unutulmamalıdır.

Ortalama ölüm oranlarının yüksek olduğu faaliyet grupları arasında “Diğer madencilik ve taş ocak.”, “Su yolu taşımacılığı” ve “Metal cevheri madenciliği” de bulunmaktadır. Dolayısıyla bu faaliyet alanlarında bulunan işletmelerin, iş kazaları sonucu ölümleri azaltmak için daha fazla ciddi çalışmalara ihtiyaçları vardır.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda SGK’nın yayınlamış olduğu ve bu çalışmada yer verilemeyen aylara göre ve meslek gruplarına göre iş kazası geçirenlerin sayıları ve oranları gibi diğer konular araştırılabilir. Yine iş kazası sayıları ve oranları ile iş kazası sonucu yaşanan ölüm sayıları ve oranları yaş ve il gibi konular açısından daha derinlemesine analizlerle incelenebilir. Ayrıca ülkemizdeki iş kazası sayıları Avrupa Birliği standartları doğrultusunda hesaplanıp, Avrupa ülkeleri ve/veya diğer ülkelerle Türkiye’yi daha gerçekçi ve doğru kıyaslayan karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, Teoman, (2017), İş sağlığı ve güvenliği. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Altınel, Hüseyin, (2011), İşçi sağlığı ve iş güvenliği. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bilir Nazmi (Ed.) (2003), İş sağlığı ve güvenliği: Temel bilgiler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Bingöl, Dursun, (2014), İnsan kaynakları yönetimi, Genişletilmiş ve güncellenmiş 9. Baskı. İstanbul: Beta Basım A.Ş..
- Budak, Gönül, (2013), Yetkinliğe dayalı insan kaynakları yönetimi, 2. Baskı, İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.
- Camkurt, Mehmet Zülfi, (2013), “Çalışanların kişisel özelliklerinin iş kazalarının meydana gelmesi üzerindeki etkisi”, TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi.
- Dizdar, Ercüment N., (2001), “Kaza sebeplendirme yaklaşımları”, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi.
- Doğan, Altan, (2016), “Ülkemizdeki iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerinin incelenmesi”, Erdoğan, S. vd. (Ed.), Uluslararası Yönetim, Ekonomi ve Politika Kongresi, Kocaeli, Umuttepe Yayınları
- Gürbüz, Sait, (2017), İnsan kaynakları yönetimi: teori, araştırma ve uygulama. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A. Ş..
- Karakaş, İsa, (2013), Yeni iş sağlığı ve güvenliği el kitabı, Ankara.
- Kılıkış, İlknur, (2016), İş sağlığı ve güvenliği, Bursa: Dora Basım-Yayın Dağıtım Ltd. Şti..
- Özdemir, Ali, (2003), İş güvenliği, Ankara.
- Özgen, Hüseyin & Yalçın, Azmi, (2010), İnsan kaynakları yönetimi: stratejik bir yaklaşım, Adana: Nobel Kitabevi.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat, (2005), İnsan kaynakları yönetimi, II. Baskı. Bursa: Furkan Ofset.
- Sadullah, Ömer, (2018), İnsan kaynakları yönetiminde koruma işlevi, A. O. Özçelik vd., İnsan kaynakları yönetimi. Yenilenmiş 8. Baskı. İstanbul: Beta Basım A.Ş..

- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (6331), http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=923:-salii-ve-guevenl-kanunu&catid=1:yasa&Itemid=28 adresinden erişildi. (ET:20.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (5510), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510.pdf> adresinden erişildi. (ET:20.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK istatistik yılı 2013, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden erişildi. (ET:10.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK istatistik yılı 2014, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden erişildi. (ET:10.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK istatistik yılı 2015, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden erişildi. (ET:10.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK istatistik yılı 2016, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden erişildi. (ET:10.09.2019)
- Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK istatistik yılı 2017, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari adresinden erişildi. (ET:10.09.2019)
- Yiğit, Abdolvahap, (2005), İş güvenliği ve iş sağlığı, Aktüel Yayınları.